

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Τίτλος Μαθήματος: Αρχαία Ελληνική Θρησκεία και Μυθολογία
Ενότητα Ε: Θεωρητικές Προσεγγίσεις του Μύθου

Όνομα Καθηγητή: Σοφία Παπαϊωάννου

Τμήμα Φιλολογίας

«Πρόσληψη του Ελληνικού Μύθου στη Ρώμη»

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Η Ελληνιστική Γέφυρα

.....]ι μοι Τελχίνες ἐπιτρύζουσιν ἀ[οιδῆ,
νήιδε]ς οἱ Μούσης οὐκ ἐγένοντο φίλοι,
εἶνεκε]ν οὐχ ἐν ἄεισμα διηνεκὲς ἢ βασιλιη
.....]ας ἐν πολλαῖς ἤνυσα χιλιάσιν
5 ἢ.....].ους ἤρωας, ἔπος δ' ἐπὶ τυτθὸν ἐλ[ίσσω
παῖς ἄτ]ε, τῶν δ' ἐτέων ἢ δεκά[ς] οὐκ ὀλίγη.
.....]. [.]και Τε[λ]χίσιν ἐγὼ τόδε· «φῦλον α[
.....] τήκ[ειν] ἤπαρ ἐπιστάμενον,
.....].. ρεην [ὀλ]ιγόστιχος· ἀλλὰ καθέλ[κει
10πο]λὺ τὴν μακρὴν ὄμπνια Θεσμοφόρο[ς·
τοῖν δὲ] δυοῖν Μίμνεμος ὅτι γλυκύς, α[ί] κατὰ λεπτόν
.....] ἢ μεγάλη δ' οὐκ ἐδίδαξε γυνή.
.....]ον ἐπὶ Θρήϊκας ἀπ' Αἰγύπτιοιο [πέτοιτο
αἵματ]ι Πυγμαίων ἠδομένη [γ]έρα[νος,
15 Μασσα]γέται [κ]αὶ μακ[ρὸν ὀϊστεύ]οιεν ἐπ' ἄνδρα
Μῆδον]· ἀ[ηδονίδες] δ' ὤδε μελιχρ[ό]τεραι.
ἔλλετε Βασκανίης ὄλοδὸν γένο[ς]· **αὔθι δὲ τέχνη**
κρίνετε,] [μὴ σχοίν]ω Περσίδι τή[ν] σοφίην·
μηδ' ἀπ' ἐμεῦ διφᾶ]τε μέγα ψοφέουσιν ἀοιδήν
20 τίκτεσθαι· βροντᾶ]ν οὐκ ἐμόν, [ἀλλὰ] Διός».
καὶ γὰρ ὅτ]ε πρ[ώ]τιστον ἐμοῖς ἐπὶ δέλτον ἔθηκα
γούνασι]ν, **Ἀ[πό]λλων** εἶπεν ὁ μοι Λύκιος·
«.....]...ἀοιδέ, τὸ μὲν θύος ὅτι πάχιστον
θρέψαι, τή]ν Μοῦσαν δ' ὠγαθὲ λεπταλέην·
25 πρὸς δέ σε] καὶ τόδ' ἄνωγα, τὰ μὴ πατέουσιν ἄμαξαι
τὰ στεῖβε]ιν, ἐτέρων ἴχνια μὴ καθ' ὀμά
δίφρον ἐλ]ᾶν μηδ' οἴμον ἀνὰ πλατύν, ἀλλὰ κελεύθους
ἀτρίπτο]ν, εἰ καὶ στε[ι]νοτέρην ἐλάσεις».
τῷ πιθόμη]ν· ἐνὶ τοῖς γὰρ ἀεῖδομεν οἱ λιγὺν ἤχον
30 τέττιγος, θ]όρυβον δ' οὐκ ἐφίλησαν ὄνων.
θηρὶ μὲν ο]ὐατόεντι πανεῖκελον ὀγκήσαιτο
ἄλλος, ἐγ]ῶ δ' εἶην οὐλ[α]χὺς, ὁ πτερόεις,
ἅ πάντ]ως, ἵνα γῆρας ἵνα δρόσον ἦν μὲν ἀεῖδω
πρώκιο]ν ἐκ δίης ἠέρος εἶδαρ ἔδων,
35 αὔθι τ]ὸ δ' [ἐκ]δύοιμ[ι], τό μοι βάρος ὅσσον ἔπεστι
τριγ]λώ[χι]ν ὀλ[οῶ] νῆσος ἐπ' Ἐγκελάδω.
.....Μοῦσαι γ]ὰρ ὅσους ἴδον ὄθμα[τ]ι παῖδας
μὴ λοξῶ, πολιοὺς οὐκ ἀπέθεντο φίλους.

Μετάφραση: Θ.Δ. Παπαγγελῆς

Οἱ Τελχίνες, αὐτοὶ οἱ ἀδαιεῖς ποὺ δὲν ἀξιῶθηκαν τὴ φιλία τῆς Μούσας
...μουρμουρίζουν γιὰ τὴν ποίησή μου. Μου καταμαρτυροῦν

ότι δεν άπλωσα ποίημα ενιαίο και συνεχές
 σε πολλές χιλιάδες στίχους περί βασιλέων και ... ηρώων,
 αλλά κλώθω, λέει, του τραγουδιού το νήμα λιγοστό 5
 σαν το μικρό παιδί, ενώ μετράω δεκαετίες ουκ ολίγες.
 Κι εγώ για τους Τελχίνες έχω την εξής απάντηση: «φύτρα ...
 ειδικευμένη στον φθόνο που τρώει τα σωθικά σας
 ...υπήρξα ολιγόστιχος· αλλά η Δήμητρα η Θρεπτική
 είναι πολύ ανώτερη από τη μακριά... 10
 και τη γλυκιά χάρη του στίχου του Μίμνερμου
 τη διδαχτήκαμε από τα «κατά λεπτόν», όχι από τη Μεγάλη Γυναίκα.
 «ο γερανός που αίματα Πυγμαίων τον ευφραίνουν
 με τα φτερά του ας λάμνει από Αίγυπτο σε Θράκη»
 και «οι Μασσαγέτες με μακριές σαϊτιές τους Μήδους ας στοχεύουν». 15
 Έστω· αλλά τ' αηδόνια, τα μικρά ποιήματα, είναι πιο γλυκά.
 Στον κόρακα από δω, φάρα κακιά και βάσκανη! Και στο εξής
 κριτήριό σας να 'ναι η τέχνη κι όχι το περσικό χιλιόμετρο.
 Και μη ζητάτε από μένα βαρύγδουπη ωδή·
 για τις βροντές στον Δία, όχι σ' εμένα». 20
 Όταν πρωτοκάθισα να γράψω,
 ο Λύκιος Απόλλωνας μου είπε:
 «...ποιητή, για τη θυσία φρόντισε να 'χεις το πιο παχύ θρεφτάρι,
 αλλά τη Μούσα σου, αγαπητέ μου, κράτα την λεπτή.
 Σου παραγγέλνω ακόμη: πορεύου όπου δεν πατεί η άμαξα· 25
 να μην ακολουθείς τα χνάρια άλλων,
 ούτε και την πλατιά λεωφόρο, αλλά δρόμους
 ασύχναστους, κι ας είναι η πορεία σου στενή».
 Εγώ υπάκουσα. Τώρα τραγουδώ για τους εραστές
 της λιγυρής φωνής του τζίτζικα, για τους μισούντες θόρυβον όνου. 30
 Το γκάρισμα του θηρίου με τα μεγάλα αυτιά
 ας το ζηλώσουν άλλοι· εγώ θέλω να είμαι ο ελάχιστος, ο φτερωτός-
 πραγματικά! τρόφιμος της δροσιάς, του θείου αιθέρα μάννα,
 για να μπορώ να τραγουδώ
 και ν' αποθέσω μονομιάς αυτά τα γηρατιά που με βαραίνουν 35
 όσο το τρίγωνο νησί τον ολετήρα Εγκέλαδο.
 ...αφού οι Μούσες όποιον τον παίρνουν με καλό μάτι από παιδί
 δεν τον απαρνιούνται όταν ασπρίζει.

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ, ΕΙΔΥΛΛΙΑ XI. ΚΥΚΛΩΨ

Μετάφραση Ι. Πολέμη

Οὐδὲν πὸτ τὸν ἔρωτα πεφύκει Νικία, για τον έρωτα βοτάνι δεν

φάρμακον ἄλλο,
Νικία, οὐτ' ἔγχριστον, ἐμὶν δοκεῖ,
οὐτ' ἐπίπαστον,
ἢ τὰ Πιερίδες· κοῦφον δέ τι τοῦτο
καὶ ἀδύ
γίνετ' ἐπ' ἀνθρώποις, εὐρεῖν δ' οὐ
ῥάδιόν ἐστι.
Γινώσκειν δ' οἶμαί τυ καλῶς, ἱατρὸν
ἔόντα
καὶ ταῖς ἐννέα δὴ πεφιλημένον
ἔξοχα Μοίσαις.
Οὕτω γοῦν ῥαῖστα διαγ' ὁ Κύκλωψ
ὁ παρ' ἀμῖν,
ὠρχαῖος Πολύφαιμος, ὅκ' ἦρατο
τᾶς Γαλατείας,
ἄρτι γενειάσδων περὶ τὸ στόμα τῶς
κροτάφως τε.

Ἦρατο δ' οὐ μάλοις οὐδὲ ῥόδω
λοῦδὲ κικίννοις,
ἀλλ' ὀρθαῖς μανίαις, ἀγεῖτο δὲ
πάντα πάρεργα.
Πολλάκι τὰ ὄϊες ποτὶ τωὺλίον αὐτὰ
ἀπῆνθον
χλωρᾶς ἐκ βοτάνας· ὃ δὲ τᾶ
Γαλατεία ἀείδων
αὐτόθ' ἐπ' αἰόνος κατετάκετο
φυκιοέσσας

ἐξ ἀοῦς, ἔχθιστον ἔχων ὑποκάρδιον
ἔλκος,
Κύπριδος ἐκ μεγάλας τό οἱ ἦπατι
πᾶξε βέλεμνον.
Ἀλλὰ τὸ φάρμακον εὔρε,
καθεζόμενος δ' ἐπὶ πέτρας
ὕψηλᾶς ἐς πόντον ὄρων ἄειδε
τοιαῦτα·

Ἦ λευκὰ Γαλάτεια, τί τὸν

εἶν' ἄλλο,
μηδὲ κανένα γιατρικό παρά τα
τραγουδάκια·
αὐτὰ ἀλαφρώνουν τα δεινά και
τους καῖμούς γλυκαίνουν,
φθάνει να νοιώθης να τα βρης
και να τα τραγουδήσης.

Θαρρῶ πῶς θα το ξέρης δα και
θα το καλοξέρης,
τ' εἶσαι γιατρός κι' αγαπητός και
στὶς ἐννιά τις Μούσες.
Ἔτσι περνούσεν εὐκόλα τον
πόνο της καρδιάς του
κι ο Κυκλομάτης ο παληός
Πολύφημος εκείνος,
ὅταν με τη Γαλάτεια βρέθηκ'
ερωτευμένος
τότε που πρωτοχγούδωναν τα
πρώτα του γενάκια.

Δεν ἦταν ἔρωτας αὐτός με ῥόδα
και με μήλα
μάτανε τρέλλ' ἀληθινή, κ' ἔξω
ἀπ' τον ἔρωτά του
τίποτα δε λογάριαζε, τίποτα δε
ψηφούσε.

Πολλές φορές εγύριζαν ἀπ' τα
χλωρά λιβάδια
δίχως αὐτόν τα πρόβατα κ'
ἐρημα στο μαντρί των
κ' εκείνος τη Γαλάτεια με πόνο
τραγουδώντας
στα φύκια της ακρογιαλιάς ἀπ'
την αυγή ως το βράδυ,
ἐνοιωθε πόνο στην καρδιά κ'
ἐλειων' ἀπὸ τον πόνο.
Μα τόχε βρη το γιατρικό· σε
βράχο καθισμένος
και βλέποντας στη θάλασσα σαν
τέτοια ετραγουδούσε.

(Ωδή)

Αφρόπλαστη Γαλάτεια, τί μ'

φιλέοντ' ἀποβάλλη,
λευκοτέρα πακτᾶς ποτιδεῖν,
ἀπαλωτέρα ἀρνός,
μόσχω γαυροτέρα, φιαρωτέρα
ὄμφακος ὠμᾶς,
φοιτῆς δ' αὐθ' οὕτως ὄκκα γλυκὺς
ὑπνος ἔχη με,
οἴχη δ' εὐθύς ἰοῖσ' ὄκκα γλυκὺς
ὑπνος ἀνῆ με,
φεύγεις δ' ὥσπερ ὄϊς πολιὸν λύκον
ἀθρήσασα;

Ἡράσθην μὲν ἔγωγε τεοῦς, κόρα,
ἀνίκα πρᾶτον
ἦνθες ἐμᾶ σὺν ματρὶ θέλοισ'
ὑακίνθινα φύλλα
ἐξ ὄρεος δρέψασθαι, ἐγὼ δ' ὀδὸν
ἀγεμόνευον.
Παύσασθαι δ', ἐσιδὼν τυ καὶ
ὑστερον, οὐδέ τί πα νῦν
ἐκ τήνω δύναμαι· τὴν δ' οὐ μέλει, οὐ
μὰ Δί', οὐδέν.

Γινώσκω, χαρίεσσα κόρα, τίνος
λοῦνεκα φεύγεις·
οὔνεκά μοι λασία μὲν ὄφρυς ἐπὶ
παντὶ μετώπῳ
ἐξ ὠτὸς τέταται ποτὶ θῶτερον ὧς μίᾳ
μακρὰ,
εἷς δ' ὀφθαλμὸς ἔπεστι, πλατεῖα δὲ
ῥις ἐπὶ χεῖλει.

Ἄλλ' ὠτὸς τοιοῦτος ἐὼν βοτὰ χίλια
βόσκω,
κῆκ τούτων τὸ κράτιστον
ἀμελγόμενος γάλα πίνω
τυρὸς δ' οὐ λείπει μ' οὔτ' ἐν θέρει
οὔτ' ἐν ὀπώρα,
οὐ χειμῶνας ἄκρω· ταρσοὶ δ'
ὑπεραχθεές αἰεὶ.

αποδιώχνεις ἔτσι
σαν το μοσχάρι πεταχτή, σκληρή
σαν αγουρίδα,
και βγαίνεις ἐξω στη στεριά την
ώρα που κοιμούμαι
και πας τρεχάτη στο γιαλό μόλις
ξυπνώ ο καυμένος
σαν προβατίνα που ἀξαφνα το
γερολύκο βλέπει;

Εγώ σε πρωταγάπησα, κόρη
μου, σαν πρωτόρθες
θέλοντας με τη μάννα μου
λαλέδες να μαζέψης
απ' το βουνό, κ' ἐγὼ μπροστά
σας ἐδειχνα τη στράτα.
Ἄχ! ἀπὸ τότε λαχταρῶ και θέλω
να σε βλέπω
και δεν μπορῶ να κάνω
αλλοιῶς· μα δε σε νοιάζει εσένα.

Ξέρω, χαριτωμένη μου, γιατί με
φεύγεις ἔτσι·
γιατ' ἔχω φρύδι τριχωτό σ' ὄλο
το μέτωπο μου
που αρχίζει απ' τῶνα μου τ' αὐτὶ
και φθάνει ἴσα με τάλλο
κ' ἔχω ἓνα μάτι μοναχά κατ' απ'
το φρύδι ἐκεῖνο,
και πέφτ' ἡ μύτη μου πλατεῖα
κατὰ το στόμ' ἀπάνω.

Μα μ' ὄλη μου την ασχημιὰ
πρόβατα χίλια βόσκω,
κι αρμέγοντας τα πίνω ἐγὼ το
πιο καλό τους γάλα·
και δε μου λείπει το τυρὶ μηδέ το
καλοκαίρι
μηδέ και το φθινόπωρο μηδέ και
το χειμῶνα
κ' εἶνε τα τυροβόλια μου

Συρίσδεν δ' ὡς οὔτις ἐπίσταμαι ὧδε
Κυκλώπων,
τίν τε, φίλον γλυκύμαλον, ἀμᾶ
κῆμαυτῶ ἀείδων

πολλάκι νυκτὸς ἄωρί. Τρέφω δέ τοι
ἔνδεκα νεβρώς,
πάσας μνηφορώς, καὶ σκύμνωσ
τέσσαρας ἄρκτων.
Ἄλλ' ἀφίκευσο ποθ' ἀμέ, καὶ ἐξεῖς
οὐδὲν ἔλασσον,
τὰν γλαυκὰν δὲ θάλασσαν ἕα ποτὶ
χέρσον ὀρεχθεῖν·
ἄδιον ἐν τῶντρῳ παρ' ἐμὶν τὰν
νύκτα διαξεῖς.

Ἐντὶ δάφναι τηνεῖ, ἐντὶ ραδιναι
ἄκυπάρισσοι,
ἔστι μέλας κισσός, ἔστ' ἄμπελος ὁ
γλυκύκαρπος,
ἔστι ψυχρὸν ὕδωρ, τό μοι ἄ
πολυδένδρεος Αἴτνα
λευκᾶς ἐκ χιόνος ποτὸν ἀμβρόσιον
προΐητι.

Τίς κα τῶνδε θάλασσαν ἔχειν καὶ
κύμαθ' ἔλοιτο;

Ἄϊ δέ τοι αὐτὸς ἐγὼν δοκέω
λασιώτερος ἤμεν,
ἐντὶ δρυὸς ξύλα μοι καὶ ὑπὸ σποδῶ
ἀκάματον πῦρ·
καιόμενος δ' ὑπὸ τεῦς καὶ τὰν
ψυχὰν ἀνεχοίμαι
καὶ τὸν ἐν' ὀφθαλμόν, τῶ μοι
γλυκερώτερον οὐδὲν.

Ὡμοι, ὅτ' οὐκ ἔτεκέ μ' ἄ μήτηρ

ολοχρονὶς γεμάτα.

Και τη φλογέρα παίζω εγώ
καλλίτερ' απ' τους ἄλλους
τους Κυκλομμάτες που εἶν' ἐδώ·
και παίζω τη φλογέρα
για σένανε, γλυκόμηλο, και για
παρηγοριά μου

τη νύχτα τα μεσάνυχτα. Κ' ἔχω
πολλά λαφάκια
με τραχηλίτσες στο λαιμό, και
τέσσερ' αρκουδάκια.

Μα ἔλα μαζί μου στη στεριά κι
ὄ,τ' ἔχω χάρισμα σου.

Τη γαλανή τη θάλασσα για τη
στεριά παραίτα
και πιο γλυκά θε να περνᾶς τις
νύκτες στη σπηλιά μου.

Εκεῖ εἶνε δάφνες φουντωτές,
κισσός σκοτεινιασμένος
και κυπαρίσσια λυγερά, εκεί εἶνε
και τ' ἀμπέλι

που κάνει γλυκοστάφυλα, εκεί
το κρῦο νεράκι
που μου το στέλνει ἀπὸ ψηλά η
δασωμένη η Αἴτνα
βγαλμένο ἀπὸ τα χιόνια της,
γάργαρο και δροσάτο.

Μπροστά σε τόσα πούχω 'γώ,
ποιός με τη θέλησή του
θα προτιμᾶ τη θάλασσα την
αφροκυματούσσα;

Κι αν σου φανώ και πιο δασύς
απ' ὅσο πρέπει νάμαι
ἔχω βελανιδόξυλα κ' ἔχω φωτιά
στη στάχτη·

κ' εγώ για το χατήρι σου μέσ'
στη φωτιά θα πέσω
κι ας χάσω πια και τη ζωή κι
αυτό μου τῶνα μάτι
που ἄλλο δεν ἔχω τίποτα
γλυκύτερο στον κόσμο.

Ωιμέ! που δε μ' ἐγέννησε με

βράγχι' ἔχοντα,
ὥς κατέδυν ποτὶ τὴν καὶ τὰν χέρα
τεῦς ἐφίλησα,
αἰ μὴ τὸ στόμα λῆς, ἔφερον δέ τοι ἢ
κρίνα λευκά
ἢ μάκων' ἀπαλὰν ἐρυθρὰ
πλαταγώνι' ἔχουσιν·

ἀλλὰ τὰ μὲν θέρεος, τὰ δὲ γίνεται ἐν
χειμῶνι,
ὥστ' οὐ κά τοι ταῦτα φέρειν ἅμα
πάντ' ἐδυνάθην.
ἸΝῶν μάν, ὧ κόριον, νῶν αὐτίκα νεῖν
ἴγε μαθεῦμαι,
**αἶ κά τις σὺν ναῖ πλέων ξένος ὧδ'
ἀφίκηται,**
ὧς εἰδῶ τί ποθ' ἠδὺ κατοικεῖν τὸν
βυθὸν ὕμιν,

Ἐξένθοις, Γαλάτεια, καὶ
ἐξενθοῖσα λάθοιο,
ὥσπερ ἐγὼ νῶν ὧδε καθήμενος,
οἴκαδ' ἀπενθεῖν·
ποιμαίνειν δ' ἐθέλοις σὺν ἐμὶν ἅμα
καὶ γάλ' ἀμέλγειν
καὶ τυρὸν πᾶξαι τάμισον δριμεῖαν
ἐνεῖσα.

Ἄ μάτηρ ἀδικεῖ με μόνα, καὶ
μέμφομαι αὐτᾶ·
οὐδὲν πήποχ' ὄλωσ ποτὶ τὴν φίλον
εἶπεν ὑπέρ μευ,
καὶ ταῦθ' ἅμαρ ἐπ' ἅμαρ ὀρεῦσά με
λεπτὸν ἐόντα.
Ἐφασῶ τὰν κεφαλὰν καὶ τὼς πόδας
ἀμφοτέρως μευ
σφύζειν, ὧς ἀνιαθῆ, ἐπεὶ κήγῶν
ἀνιώμαι.

σπάραχνα ἡ μητέρα,
νάπεφτα μέσ' στη θάλασσα να
σου φιλῶ το χέρι
αν δε σ' ἀρέση να φιλῶ το
γλυκερό σου στόμα·
κ' εἶτε με κρίνα κάτασπρα να σε
φιλοδωρούσα
εἶτε με κοκκινόφυλλες κι
ὠμορφες παπαρούνες.

Εκείνα καλοκαίρι ανθούν και
τούτες το χειμῶνα.
Ὅμως αν ἐρθη, κόρη μου,
κάποιος караβοκύρης
μαζί με το καράβι του, κολύμπι
θε να μάθω
να κολυμπήσω και ναρθῶ στις
θάλασσας τα βάθη
να 'δω τι βρίσκεις μέσα εκεί και
τ' εἶνε πού σ' ευφραίνει.

Ἐβγα, Γαλάτεια, στη στεριά και
μείνε και ξεχάσου
ὅπως ἐδώ ξεχνᾶω κ' ἐγὼ στο
σπίτι να γυρίσω.

Ἐβγα να βόσκης πρόβατα μαζί
μου στο λιβάδι,
ν' αρμέγης γάλα και μ' αὐτό
χλωρό τυρὶ να πῆζης
μ' ἐκείνη την τραχειὰ πιτυὰ που
θε να ρίχνης μέσα.

Μένα μου φταίγ' ἡ μάννα μου κ'
ἐγὼ μαζί της τάχω,
που ἐνώ με βλέπει πιο αχαμνό
μέρα με την ἡμέρα,
ποτέ δε σου ξεστόμισε λόγο
καλό για μένα.

Ὅμως κ' ἐγὼ θε να της 'πω τάχα
πὼς μ' ἔχουν πιάσει
σπασμοὶ στα δυο ποδάρια μου
και πόνοι στο κεφάλι,
για να την 'δω να θλίβεται ὅπως
θλιμμένος εἶμαι.

Ὡ Κύκλωψ Κύκλωψ, πᾶ τὰς
φρένας ἐκπεπότασαι;
Αἴκ' ἐνθὼν ταλάρως τε πλέκοις καὶ
θαλλὸν ἀμάσας
ταῖς ἄρνεσσι φέροις, τάχα κα πολὺ
μᾶλλον ἔχοις νῶν.
Ἐὶν παρεοῖσαν ἄμελγε· τί τὸν
ἰφεύγοντα διώκεις;
Εὐρησεῖς Γαλάτειαν ἴσως καὶ
καλλίον' ἄλλαν.

Πολλαὶ συμπαῖσδεν με κόραι τὰν
νύκτα κέλονται,
κιχλίζοντι δὲ πᾶσαι, ἐπεὶ κ' αὐταῖς
ἐπακούσω.
Δῆλον ὅτ' ἐν ταῖ γαῖ κήγών τις
φαίνομαι ἦμεν.

Ἰ Οὔτω τοι Πολύφαμος ἐποίμαιεν
τὸν ἔρωτα
μουσίσδων, ῥᾶον δὲ διαγ' ἢ εἰ
χρυσὸν ἔδωκεν.

Αἴ! Κυκλομμάτη, που πετούν,
που πάν' τα λογικά σου;
Αν ἐπλεκες καλάθια ἐδῶ κι αν
μᾶζευες χορτάρια
καὶ τώφερνες στα πρόβατα, πιο
γνωστικός θε νάσουν.
Εκεῖ πού φθάνεις ἀπλῶνε· τι
κυνηγὰς του κάκου
αὐτὰ που φεύγουν ἀπιαστα καὶ
χάνοντ' ἀπ' ομπρός σου ;
Θα βρῆς ἄλλη Γαλάτεια καὶ πιο
ὠμορφη ἀπὸ 'κεῖνη.

Πολλές κοπέλλες με καλοῦν να
παίζωμε τη νύκτα
κι ὅλες αὐτές γλυκογελοῦν αν
τις καλοκυττάξω.
Αὐτό μου δείχνει πὼς κ' ἐγώ
κάτι στον κόσμο θάμαι.

Ἐτσι ο Πολύφημος αὐτός τον
ἔρωτα περνούσε
με τα γλυκά τραγούδια του· κ'
ἦταν πιο κερδισμένος
παρά αν ζητούσε γιαιρεία
ξοδεύοντας χρυσάφι.

Το πέρασμα στη Ρώμη

Βιργίλιος

Ἡ 'ἐκφραση' στις πύλες του ναοῦ του Απόλλωνα στην Κύμη (Αἰνειάδα 6.20-32)

(μετάφραση: Σοφία Γ. Παπαϊωάννου)

Πάνω στις πόρτες απεικόνισε τον θάνατο του Ανδρόγεω. Στη συνέχεια ο λαός του Κέκροπα που εἶχε λάβει την εντολή να πληρώνει κάθε χρόνο για τιμωρία (τραγικό!) ἐπτά ζωές νέων παιδιῶν: η κληρωτίδα στέκεται στη μέση καὶ οἱ κλήροι ἔχουν ἤδη τραβηχτεῖ. Αντικριστά, σε τέλεια συμμετρία, πέρα ἀπὸ τη θάλασσα βρίσκεται η γη της Κνωσσού: ἐδῶ ἀνήκει ο σκληρὸς ἔρωτας της Πασιφάης που κρυφά ζευγάρωσε με τον ταύρο, καὶ η μικτὴ γενιά καὶ ο δίμορφος ἀπόγονος, ο Μινώταυρος, μνημεῖα μίας ἀνόσιας ἐρωτικῆς σχέσης-ἐδῶ καὶ ἐκεῖνος ο μόχθος του δώματος καὶ ο ἀξεδιάλυτος λαβύρινθος. Ἀλλά ο Δαίδαλος ἐπειδὴ

λυπήθηκε τον μέγα έρωτα της βασίλισσας αποκάλυψε ο ίδιος τους δόλους και τις απάτες του οικήματος, και οδήγησε τα τυφλά βήματα με τον міτο. Κι εσύ επίσης θα είχες ένα μέγα μέρος σε ένα τόσο σπουδαίο έργο, Ίκαρε, αν το επέτρεπε ο πόνος. Δύο φορές προσπάθησε να σχηματίσει την πτώση σου πάνω στο χρυσάφι, και δύο φορές έπεσαν ανήμπορα τα χέρια του πατέρα σου.

Ιστορίες από τον Οβίδιο

Απόλλων και Δάφνη

(ελεύθερη απόδοση: Αλκιβιάδης Κωνσταντόπουλος)

Οβιδίου, *Μεταμορφώσεις* 1.452-567

Τη Δάφνη πρωταγάπησε κάποτε ο Απόλλων,
που από θυμό τον έσπρωξε ο Έρωτας σε εκείνη.
Όταν ο Φοίβος σκότωσε το Δράκο και χαιρόταν,
τον Έρωτα ειρωνεύθηκε, για τα δικά του βέλη.
«Τι θες, εσύ, μικρό παιδί κι έχεις τέτοια όπλα;
Αυτά μόνο ταιριάζουνε στους ώμους τους δικούς μου.
Εγώ μπορώ τον κάθε εχθρό με αυτά να εξοντώνω.
Πριν από λίγο ξάπλωσα τον Πύθωνα στο χώμα,
και τον τεράστιο όγκο του τον γέμισα σαΐτες.
Να μην ανακατεύεσαι με τα δικά μου όπλα
και μη ζητάς να σ' επαινούν για τις δικές μου χάρες.
Μείνε με τη λαμπάδα σου, αγάπες να φουντώνεις.»
Αμέσως ανταπάντησε ο γιος της Αφροδίτης.
«Εσύ, που όλους τους στόχους σου με βέλη σημαδεύεις και κάθε πλάσμα ζωντανό στο

έδαφος ξαπλώνεις,
πάντα θα υπολείπεσαι της δόξας της δικής μου,
κι ετοιμάσου να δεχτείς τα ερωτικά μου βέλη.»
Με τα φτερά του πέταξε σκίζοντας τον αέρα
κι απ' την κορφή του Παρνασσού στρώθηκε στο σημάδι.
Απ' τις χορδές του τόξου του έφυγαν δυο σαΐτες,
που η μια σβήνει τον έρωτα κι η άλλη τον ανάβει.
Η δεύτερη, η ολόχρυση, με αιχμηρή τη μύτη κάρφωσε τον Απόλλωνα και του ανάβει πόθο.
Η πρώτη, που ήταν χάλκινη με μύτη στομωμένη στη Δάφνη πάνω κάρφωσε, στου Πηνειού την κόρη.
Ο Απόλλων ερωτεύεται την όμορφη τη Νύμφη,
μα αυτή δεν καταδέχεται να μάθει το όνομά του,
και μοναχή της κυνηγά αγρίμια μες στο δάσος
με μια ταινία στα μαλλιά, στην Άρτεμη να μοιάζει.
Πολλοί την ερωτεύτηκαν. Μα εκείνη δε νοιαζόταν για ειδύλλια και παντρείς και τους απέφευγε όλους

Ευχαριστιόταν μοναχή στα δάση
να πλανιέται.
Κάποια φορά την πίεσε ο γέρος
της πατέρας
«Ήρθε η ώρα, κόρη μου, να δω
κι εγώ εγγόνια.»
Κι εκείνη που δεν ήθελε τις
τελετές του γάμου,
με κόκκινο το πρόσωπο απ' της
ντροπής το χρώμα,
απ' το λαιμό αγκάλιασε τον
Πηνεϊό και είπε:
«Πατέρα, σε παρακαλώ, άσε με
αγνή να ζήσω,
σαν τη Θεά την Άρτεμη, για
πάντα στη ζωή μου.»
Συμφώνησε ο γέροντας. Όμως η
ομορφιά της
δεν την αφήνει να γευτεί αυτό
που επιθυμούσε.
Ο Απόλλωνας την αγαπά. Θέλει
να την κερδίσει.
Γυρεύει ανταπόκριση, μα όλα
τον προδίδουν
κι η μαντική η τέχνη του
ανώφελη του είναι.
Όπως αρπάζουνε φωτιά τα
καλαμμένα στάχυα,
από δαδί που άτυχα πλησίασε το
φράχτη
ή το 'ριξε απρόσεχτα, σαν έφεξε
η μέρα,
διαβάτης κι άρπαξε φωτιά και
φούντωσε η φλόγα
έτσι φλογίζεται ο θεός, καίγεται
η καρδιά του
γιατί εκεί μέσα κατοικεί ο
μάταιος ερωτάς του.
Βλέπει τα αστόλιστα μαλλιά να
χύνονται στους ώμους
-αλήθεια πώς να έμοιαζαν σαν θα
'ταν στολισμένα;-
Τα μάτια της παρατηρεί, που

λάμπουνε σαν άστρα.
Τα δάχτυλα, τα χέρια της με τα
γυμνά της μπράτσα
και το μικρό το στόμα της, -τι
μάταιο να βλέπει!
Με το μυαλό φαντάζεται και τα
κρυφά της μέρη.
Η Δάφνη φεύγει γρήγορα όταν
τον συναντάει.
Δεν κάθεται ούτε λεπτό τα λόγια
του ν' ακούσει.
«Σε ικετεύω, Νύμφη μου, μείνε!
Δεν είμ' εχθρός σου.
Μην τρέχεις όπως φεύγουνε τα
αρνιά μπροστά στο λύκο,
τα ελάφια μπρος στο λέοντα κι
όπως τα περιστέρια
με τα τρεμάμενα φτερά μπρος στ'
αετού τη θέα.
Εκείνα έχουν πίσω τους καθένα
τον εχθρό του,
όμως εσύ ξοπίσω σου τον ερωτά
μου έχεις.
Φυλάξου να μην γκρεμιστείς και
πέσεις στα αγκάθια
και χαραχτούν οι γάμπες σου μ'
αταίριαστα σημάδια
και προκαλέσω άθελα τέτοιο
δικό σου πόνο.
Μην είσαι τόσο βιαστική!
Σταμάτα να φοβάσαι,
θα περπατάω πίσω σου αν πάψεις
τη φυγή σου.
Να μάθεις δε με ρώτησες ποιο
είναι το όνομά μου.
Δεν είμαι εγώ απ' τα βουνά, μα
ούτε και τσοπάνος
να βόσκω τα κοπάδια μου σε
τούτα εδώ τα μέρη.
Αν ήξερες ποιος ήμουνα δε θα
'τρεχες καθόλου.
Δική μου η χώρα των Δελφών, η
Τένεδος κι η Κλάρος,

κι εμένα όλοι προσκυνούν στην
πόλη των Πατέρων.
Ο Δίας είν' πατέρας μου, κι εγώ
αποκαλύπτω
μελλούμενα και τωρινά κι αυτά
που έχουν γίνει.
Με τις χορδές της λύρας μου
δένονται τα τραγούδια.
Τα βέλη μου αλάθευτα, βρίσκουν
παντού το στόχο,
όπως αυτό που άνοιξε πληγή μες
στην καρδιά μου.
Την ιατρική ανακάλυψα κι ο
κόσμος με ικετεύει,
στα χέρια μου τα βότανα
βρίσκουν τη δύναμή τους,
μα βότανο δε βρίσκεται τον
έρωτα να γιάνει
κι όλες οι τέχνες άχρηστες είναι
για μένα τώρα.»
Θα 'λεγε περισσότερα, μα η
Πηνειίδα Νύμφη
τα λόγια του δεν κάθισε ούτε
στιγμή ν' ακούσει,
και προσπαθούσε να σωθεί με
βήμα φοβισμένο.
Ο αέρας, καθώς έτρεχε, γύμωνε
το κορμί της,
το ρούχο της ανέμιζε. Και τα
λυτά μαλλιά της
η αύρα με απαλές πνοές τα
'στελνε προς τα πίσω.
Και η φυγή την έκανε πιο
όμορφη να μοιάζει.
Ο Απόλλωνας, μη θέλοντας τα
κάλλη της να χάσει,
με βήμα που όλο φούντωνε όπως
κι ο ερωτάς του,
τα χνάρια της ακολουθεί, πατάει
όπου πατούσε.
Κι έμοιαζαν σκύλος με λαγό που
τρέχουν στο λιβάδι.
Ο σκύλος τρέχει ορμητικά το

θήραμα μη χάσει
και ο λαγός με τη φυγή γυρεύει
σωτηρία.
Ο σκύλος κάθε π' ακουμπά το
θύμα του στα πόδια
νομίζει πως τα δόντια του
μπορούν να το αρπάξουν.
Μα κι ο λαγός πως θα πιαστεί δε
θέλει να πιστέψει
και με ύστατη προσπάθεια τη
σύλληψη αποφεύγει.
Όμοια η Νύμφη κι ο Θεός,
τρέχουν σαν τα αγρίμια,
εκείνος απ' τον έρωτα κι εκείνη
από το φόβο.
Του δίνει ο έρωτας φτερά,
αναπνοή δεν παίρνει,
την πλάτη της πλησίασε, μπορεί
να την αγγίξει
και των μαλλιών της τ' άρωμα
ρουφά με κάθ' ανάσα.
Η Νύμφη πια ανήμπορη ωχρή
και κουρασμένη
απ' την προσπάθεια της φυγής,
νιώθει πως δεν αντέχει.
Στο ρέμα που συνάντησε κάνει
την προσευχή της.
«Πατέρα, αν έχουν δύναμη
ακόμη τα ποτάμια
βοήθα με και άλλαξε την όμορφη
θωριά μου
γιατί αιτία είναι αυτή της
περιπέτειάς μου.»
Σαν τέλειωσε η προσευχή,
μούδιασε το κορμί της,
φλοιός λεπτός της κάλυψε τα
δροσερά της στήθη.
Τα χέρια έγιναν κλαδιά και τα
μαλλιά της φύλλα,
τα πόδια της τα γρήγορα στη γη
βαθιά ριζώσαν.
Το πρόσωπό της σκέπασε η
φυλλωσιά του θάμνου

κι από όλη της την ομορφιά
απόμεινε η λάμψη.
Μα ο θεός δεν έπαψε και τώρα
να τη θέλει.
Το δέντρο σαν πλησίασε τ'
αγγίζει με το χέρι
και κάτω απ' το λεπτό φλοιό
ακούει την καρδιά της.
Σφιχταγκαλιάζει τα κλαδιά,
φιλάει τον κορμό της
-σαν να 'χε σάρκα και οστά- μ'
αυτός τον αποφεύγει.
«Αφού γυναίκα δεν μπορείς να
γίνεις πια δική μου,
το δέντρο τώρα που 'γινες αιώνια
θα μ' ανήκει.
Στεφάνι θα σε βάζω εγώ επάνω
στα μαλλιά μου,

στολίδι και στη λύρα μου και
γύρω απ' τη φαρέτρα
και τους Ρωμαίους στρατηγούς,
εσύ θα συνοδεύεις,
όταν με ατέλειωτες πομπές το
θρίαμβο θα ψάλλουν
και θ' αντηχούν στο Λάτιο
χαρμόсуна τραγούδια.
Σαν τα μαλλιά μου που ποτέ δε
γνώρισαν ψαλίδι
και το κεφάλι μου ανθηρό για
πάντα το κρατάνε,
έτσι κι εσύ τα φύλλα σου ποτέ
σου δε θα χάνεις.»
Κούνησε η Δάφνη την κορφή
όπως ένα κεφάλι
που γνέφει καταφατικά, δείγμα
πως συμφωνούσε.

Η Minerva και η Αράχνη

(μετάφραση: Σοφία Γ. Παπαϊωάννου)

Οβίδιος, *Μεταμορφώσεις* 6.1-140

Η Minerva έστρεψε τον νου της στα λόγια της Αράχνης από τη Μαιονία, για την οποία είχε ακούσει πως δεν σταματούσε να παινεύεται για την υφαντική της τέχνη: **και πως εκείνη δεν ήταν διάσημη για τη θέση της ή την καταγωγή της αλλά για την τέχνη της.** Ο πατέρας της ήταν ο Ίδμων από την Κολοφώνα ο οποίος έβαφε τα μαλλιά που νερό έπιναν πολύ με πορφύρα της Φώκαιας. Η μητέρα της είχε πεθάνει: και εκείνη ήταν από ταπεινή καταγωγή, κι ο πατέρας της το ίδιο. **Παρόλα ταύτα, αν και ζούσε σε σπίτι μέτριο, στη μικρή Hyraera, η Αράχνη είχε αποκτήσει όνομα αξιομνημόνευτο για την τέχνη της σε όλες τις πόλεις της Λυδίας.** Συχνά οι νύφες του όρους Τμώλου παρατούσαν τις σκεπαστές με κλήματα βουνοπλαγιές, οι νύμφες του ποταμού Πακτωλού εγκατέλειπαν τα κύματά τους, για να εξετάσουν τη θαυμαστή δουλειά της. **Δεν ήταν μόνο χαρά να βλέπεις τα τελειωμένα υφαντά, αλλά και να την παρακολουθείς να τα φτιάχνει.** Τόσο μεγάλη ομορφιά προσέδιδε στην τέχνη!
Είτε πρώτα τύλιγε το ακατέργαστο νήμα σε ένα καινούριο κουβάρι, ή δούλευε το υλικό με τα δάχτυλά της μαλάσσοντας τις μπάλες του μαλλιού, ξανά και ξανά, και τις τέντωνε μετά σε μακριές ισομεγέθεις κλωστές, στρίβοντας το λεπτό αδράχτι με τον εξασκημένο της αντίχειρα, είτε κεντούσε το έργο με τη βελόνα της, θα μπορούσες να πεις πως την είχε διδάξει η Παλλάδα. **Ωστόσο, η κοπέλα το αρνούταν, και**

προσβάλλονταν στην ιδέα ότι είχε μια τέτοια σπουδαία δασκάλα. «Έλα να παραβγείς μαζί μου» έλεγε «και δεν θα διαμαρτυρηθώ καθόλου εάν νικηθώ»

Η Παλλάδα πήρε τη μορφή μιας γριάς: γκρίζα μαλλιά προσέθεσε στους κροτάφους της, έκανε τα μέλη της γέρικα και τα στήριξε με ένα ραβδί. Πήγε στην κοπέλα και της είπε τα εξής: «Δεν είναι της αποστροφής όλα όσα συνοδεύουν τα γηρατειά: η γνώση έρχεται με το πέρασμα του χρόνου. Μην απορρίψεις τη συμβουλή μου: **αναζήτησε σπουδαία φήμη ανάμεσα στους θνητούς για την τέχνη σου στην υφαντική, αλλά υποχώρησε μπροστά στη θεά, και ζήτησέ της να σε συγχωρήσει, άμυαλη, με λόγο ταπεινό. Θα σε συγχωρήσει εάν της το ζητήσεις**». Η Αράχνη την κοίταξε με θυμό και παράτησε το έργο της: μόλις και μετά βίας συγκρατούσε τα χέρια της, και μαύρη οργή κάλυψε το πρόσωπό της. Η Παλλάδα, αν και με τη μορφή μιας άλλης, έλαβε την ακόλουθη απάντηση: «Ξεκουτιασμένη και τρεμάμενη από τα βασανισμένα γηρατειά, μου έρχεσαι εδώ — χωρίς αμφιβολία, έζησες πάρα πολύ, κι αυτό σου έκανε ζημιά μεγάλη. Τράβα από δω, στη νύφη σου, αν έχεις, να δώσεις συμβουλές, τράβα στην κόρη σου, αν έχεις, κηρύγματα να κάνεις. Έχω φρόνηση δική μου εγώ, και μάλιστα αρκετή. Νομίζεις ότι η συμβουλή σου ποτέ δεν εισακούεται. Αυτό ακριβώς πιστεύω κι εγώ! Γιατί δεν έρχεται η ίδια η Παλλάδα; Γιατί λουφάζει μαζί μου να διαγωνιστεί;

Είπε τότε η θεά: «Εδώ είμαι!» και εγκαταλείποντας της γριάς την εμφάνιση αποκάλυψε την Παλλάδα Minerva. Οι νύμφες και οι γυναίκες της Φρυγίας έπεσαν στα πόδια μπροστά στη θεότητά της. **Η κοπέλα μόνον παρέμεινε άτρομη, ωστόσο κοκκίνισε, όπως ακριβώς ροδίζει ο ουρανός με της Αυγής τα πρώτα σκιρτήματα, και στη συνέχεια λάμπει καθώς ο ήλιος ξεπροβάλλει από την ανατολή.** Είναι πεισματάρη στην προσπάθειά της, και ορμά ολοταχώς στο πεπρωμένο της, πρόθυμη για ένα βραβείο που αξία καμιά δεν έχει. Από τη μεριά της, η κόρη του Jupiter δεν της αρνείται, δεν την προειδοποιεί, ούτε καθυστερεί στιγμή τον διαγωνισμό. Αμέσως και οι δυο τους παίρνουν θέσεις, σε χωριστά μέρη, και τεντώνουν τις λεπτές κλωστές, για τον αργαλειό, πάνω σε διπλά πλαίσια. Το πλαίσιο δένεται στον άξονα, οι κλωστές από το νήμα διαχωρίζονται με το καλάμι, το νήμα από το αδράχτι εισέρχεται ανάμεσά τους, στους μυτερούς στήμονες που τα δάχτυλά των γυναικών έχουν ετοιμάσει. και στη συνέχεια το νήμα, χτυπημένο από τα στέρα δόντια του χτενιού παίρνει τη θέση του στο υφαντό. Και οι δυο γυναίκες δουλεύουν με ταχύτητα, και έχοντας δέσει τα φορέματά τους σφιχτά πάνω από τη μέση τους, δουλεύουν με χέρια επιδέξια, ενώ ο ζήλος τους κάνει το έργο σαν να μην έχει κόπο καθόλου.

... [Συνεχίζεται η περιγραφή της διαδικασίας της ύφανσης] ...

Το υφαντό της Minerva

Η Παλλάδα απεικονίζει τον λόφο του Άρη, και το δικαστήριο του Αρείου πάγου, στην Αθήνα του Κέκροπα, και την παλιά διαμάχη ανάμεσα στην ίδια και τον Ποσειδώνα για το ποιος το δίκαιο έχει να δώσει στην πόλη το όνομά της. Εκεί κάθονται και οι 12 θεοί σε όλο τους το μεγαλείο, πάνω σε θρόνους ψηλούς, με τον Jupiter στη μέση. Υφαίνει εκείνη τους θεούς με τα γνωστά τους διακριτικά. Η εικόνα του Jupiter είναι βασιλική. Απεικονίζει επίσης τον θεό του Ωκεανού, να στέκεται και να χτυπά τον άγριο βράχο με τη μακριά του τρίαίνα, και νερό θαλασσινό να ρέει από το κέντρο του κομματιασμένου βράχου, δείγμα της υποψηφιότητάς του για την πόλη. Η Minerva κρατά μια ασπίδα, ένα μυτερό κοντάρι, φορά ένα κράνος στο κεφάλι της, ενώ η αιγίδα προστατεύει το στήθος της. Δείχνει ένα ελαιόδεντρο με γκριζόλευκο κορμό, φορτωμένο με καρπούς, το οποίο φύτρωσε από τη γη μόλις αυτή τη χτύπησε το κοντάρι της, κι ενώ οι θεοί έβλεπαν και θαύμαζαν. Και η Νίκη στεφανώνει το έργο.

Στη συνέχεια προσθέτει τέσσερα επεισόδια διαγωνισμών στις τέσσερες γωνίες, το καθένα με τις δικές του μικροσκοπικές φιγούρες, με τα δικά του διακριτικά χρώματα, έτσι ώστε η αντίπαλός της να μάθει, από τα παραδείγματα που παρατίθενται, τι είδους «βραβείο» την περιμένει, για το εξωφρενικό της θράσος. Η μια γωνία δείχνει τα βουνά της Θράκης, τη Ροδόπη και τον Αίμο, τώρα κορυφές με πάγο καλυμμένες, αλλά μια φορά ήταν άνθρωποι που έδωσαν στους εαυτούς τους τα ονόματα των κορυφαίων των θεών. Η δεύτερη γωνία απεικονίζει την θλιβερή μοίρα της βασίλισσας των Πυγμαίων: πως η Juno, αφού διαγωνίστηκε μαζί της και την νίκησε, όρισε να γίνει γερανός και αιωνίως σε πόλεμο να βρίσκεται με το ίδιο της το έθνος. Απεικονίζει επίσης την Αντιγόνη, την οποία η βασίλισσα Juno την μετέτρεψε σε πουλί διότι εκείνη τόλμησε να προκαλέσει σε αγώνα τη μεγάλη σύζυγο του Jupiter: ούτε ο πατέρας της ο Λαιομέδοντας, ούτε η πόλη της, το Ίλιον, σε κάτι της χρησίμευσαν, αλλά αφού απέκτησε φτερά και έγινε ολόλευκος πελαργός επαινεί τον εαυτό της με ράμφος που θόρυβο κροταλίζει. Η γωνία που τελευταία απέμεινε απεικονίζει τον Κινύρα, συντετριμμένο: φαίνεται να θρηνεί έτσι που αγκαλιάζει τα πέτρινα σκαλοπάτια του ναού τα οποία κάποτε ήταν τα μέλη των θυγατέρων του. Η Minerva περιβάλλει το εξωτερικό πλαίσιο του υφαντού με κλωνάρια ειρήνης από κλαδιά ελιάς (αυτή ήταν και η τελευταία προσθήκη), και με τον τρόπο αυτό ολοκλήρωσε το έργο με εμβλήματα από το δικό της δέντρο.

Το υφαντό της Αράχνης

Η κοπέλα της Λυδίας απεικονίζει την Ευρώπη που εξαπατήθηκε από την εμφάνιση του ταύρου: θα πίστευες ότι το ζώο της εικόνας ήταν πραγματικό και πραγματικά τα κύματα επίσης. Η Ευρώπη κοιτάζει τις

ακτές που αφήνει πίσω της και καλεί τις κοπέλες της συντροφιάς της, και είναι έκδηλος στο πρόσωπό της ο φόβος στο άγγιγμα του νερού που υψώνεται, και τραβάει τα πόδια της που τρέμουν. Επίσης η Αράχνη αποτυπώνει την Αστερίη, να την κρατάει ο αετός κι εκείνη να παλεύει, και τη Λήδα να είναι ξαπλωμένα κάτω από τις φτερούγες του κύκνου. Προσέθεσε και τον Jupiter που, κρυμμένος πίσω από τη μορφή του σατύρου, έγκυο άφησε την Αντιόπη, με δίδυμα—ο Jupiter που, ως Αμφιτρύων, ξεμυαλίστηκε από σένα, Αλκμήνη της Τίρυνθας, ενώ από τη Δανάη, ως χρυσή βροχή, από την Αίγινα την κόρη του Ασωπού, ως φλόγα, από τη Μνημοσύνη, ως βοσκός, από την Περσεφόνη, της Δήμητρας την κόρη, ως φίδι με στίγματα.

Η Αράχνη ύφανε κι εσένα, Neptunus, επίσης, μεταμορφωμένο σε ταύρο μανιασμένο για χάρη της Κανάκης, της κόρης του Αιόλου. Με τη μορφή του Ενιπέα γέννησες τους Αλωίδες, και με τη μορφή ενός κριαριού εξαπάτησες την Θεοφάνη. Η ξανθομαλλούσα, τρισεύγενη μητέρα των σπαρτών σε γνώρισε ως άλογο. Η φιδομαλλούσα μητέρα του φτερωτού αλόγου σε γνώρισε ως πουλί φτερωτό. Η Μελανθώ σε γνώρισε ως δελφίни. Η Αράχνη προσέδωσε σε όλους τα δικά τους ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, αλλά και τα χαρακτηριστικά της κάθε γεωγραφικής τοποθεσία. Εδώ είναι και ο Φοίβος με τη μορφή του χωρικού, και η κοπέλα τον απεικονίζει τώρα με τα φτερά ενός γερακιού, και τώρα με το δέρμα ενός λιονταριού, και πως με τη μορφή ενός βοσκού ξεγέλασε την Ίσση, την κόρη του Μακαρέα. Απεικόνισε επίσης και πως ο Βάκχος παγίδευσε την Ηριγόνη με σταφύλια μεθυστικά. Το πλαίσιο του ιστού, περιζωσμένο από μια στενή μπορντούρα, είχε λουλούδια πλεγμένα με μπλεγμένο κισσό.

Η τιμωρία της Αράχνης

Ούτε η Παλλάδα ούτε ο Φθόνος ο ίδιος δεν μπορούσαν ψόγο να βρουν στο έργο της Αράχνης. Η ξανθομάλλα θεά του πολέμου στεναχωρέθηκε από την επιτυχία του, και έσκισε το υφαντό, που το έζωναν οι ατασθαλίες των θεών, και καθώς κρατούσε τη σαΐτα που από μαύρο ξύλο από το βουνό Κύτωρος ήταν φτιαγμένη, χτύπησε την Αράχνη του Ίδμωνα την κόρη, τρεις ή τέσσερις φορές, στο μέτωπο. Η δύστυχη κοπέλα να το αντέξει δεν μπορούσε, και με θάρρος πέρασε μια θηλιά στο λαιμό της. Η Παλλάδα, συμπονώντας την, τήν σήκωσε και όπως εκείνη κρέμονταν τής είπε τα ακόλουθα: «Ζήσε, λοιπόν, αλλά κρεμασμένη, και αυτή θα είναι η καταδίκη σου, αλλά για να μην επιδείξεις παρόμοια ανεμυαλιά και στο μέλλον, η ίδια καταδίκη θα βαρύνει, ως τιμωρία, και τους απογόνους σου, μέχρι τον τελευταίο της γενιάς σου!».

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Σοφία Παπαλιωάννου 2014. «Αρχαία Ελληνική Θρησκεία και Μυθολογία. Ενότητα Ε. Θεωρητικές Προσεγγίσεις του Μύθου». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/PHIL5/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

- Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:
 - το Σημείωμα Αναφοράς
 - το Σημείωμα Αδειοδότησης
 - τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
 - το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)
- μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

